

Göçmen Refahının Sağlanmasında Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü

Sami KALAYCI¹

GİRİŞ

90'lı yıllardan itibaren göç alanında çalışan sivil toplum kuruluşları, sundukları sosyal hizmet çalışmaları ile toplumların günlük yaşamlarında dikkat çeken adımlar atmaya başlamıştır. Özellikle 2000'li yıllardan sonra göçmenlere yönelik sivil toplum kuruluşlarının sosyal hizmet alanında ürettiği faaliyet ve projelerin öne çıkmış olması, bu kuruluşların hem güçlü bir aktör olarak sosyal hizmet alanında yer almasında hem de konuyla ilgili diğer aktörlerin çalışmalarının şekillendirilmesinde etkili olmuştur (Akbaş, 2012: 339). Nitekim Akbaş (2012: 337), sivil toplum kuruluşlarını “*devletin sosyal alandan çekilişiyle birlikte ortaya çıkan sosyal hizmet sunan ve tasarlayan yapılar*” şeklinde tanımlayarak bu kuruluşların süreç içerisinde geldikleri güçlü konumlarına dikkat çekmiştir. Dolayısıyla günümüzde göçmen refahı ve sorunu alanında çalışan sivil toplum kuruluşları önemli rol ve görevler almaya başlamıştır.

Varlığı bakımından hızla sayısı artan sivil toplum kuruluşları sosyal hizmet ve sosyal yardım hizmetleri başta olmak üzere birçok konuda faaliyetlerini yürütmektedir. Nitekim kamusal alan ile sivil toplum arasında aracı rol üstlenebilen, devlet ile toplum arasında tampon görevi gören, ihtiyaç halinde kamuoyunu öncelikle harekete geçiren, kriz dönemlerinde destek ve yardım

¹ Doç. Dr. Dr., Aksaray Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet AD., samiklyc@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-0981-9595

KAYNAKLAR

- Akbaş, E. (2012), .Göçmenler Arasındaki Dayanışmacı Ağların Dönüşümü: Göçmen Sivil Toplum Örgütlerinin Yeni Misyonu. Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar, Tartışmalar kitabı içinde, (Der.: S. Gülfer İhlamur-Öner ve N. Aslı Şirin Öner), İstanbul: İletişim Yayıncılık, 1. Baskı, 335-351.
- Autant Dorier, C. (2008). Bilmemekten Tanımaya: Fransa'daki Türkiye Kökenli Göçmenler. Entegrasyonun Ötesinde Türkiye'den Fransa'ya Göç ve Göçmenlik Halleri kitabı içinde (Der.: Didem Danış ve Verda İrtiş), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 189-207.
- Akbaş, E. (2011). Sosyal Hizmetlerin Sivil Oluşumu Berlin'deki Göçmen Sivil Toplum Örgütleri Üzerine Bir Araştırma, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 22(2), 113-136.
- Ateş, H. ve Nohutçu, A. (2006). Kamu Hizmeti Sunumunda Gönüllü Kuruluşlar ve Devlet. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 6(11), 245-276.
- Baklacioğlu, N. Ö. (2010). Dış Politika ve Göç: Yugoslavya'dan Türkiye'ye Göçlerde Arnavutlar (1920-1990). İstanbul: Derin Yayınları.
- Balçioğlu, İ. (2007). Sosyal ve Psikolojik Açından Göç. İstanbul: Elit Kültür Yayınları.
- Bali, R. N. (2011). Anadolu'dan Yeni Dünya'ya Amerika'ya İlk Göç Eden Türklerin Yaşam Öyküleri, İstanbul: İletişim Yaşamları.
- Clark, W. A. V. (1986). Human Migration. Reprint. Edited by Grant Ian Thrall. WVU Research Repository. <https://researchrepository.wvu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1011&context=rri-web-book>
- Çaha, Ö. (2007). Aşkın Devletten Sivil Topluma. İstanbul: Plato Film Yayınları.
- Danış, D. (2010). İstanbul'daki Iraklı Göçmenlerin Parçalı Eklemlenme Sürecinde Toplumsal Ağlar. Türkiye'ye Uluslararası Göç, Toplumsal Koşullar - Bireysel Yaşamlar kitabı içinde, (Ed.: Barbara Pusch ve Tomas Wilkoszewski), (Çev.: Mutlu Çomak Özbatır), İstanbul: Kitap Yayınevi, 191-224.
- Doğan, E. M. ve Çalmaşur, G. (2011). Gayri Safi Milli Hâsıla ve Nüfus ile Sivil Toplum Kuruluşları Arasındaki İlişki - Türkiye Üzerine Bir Uygulama-. *Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10. Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu Özel Sayısı, 99-117.
- Doğan, İ. (2009). Sivil Toplum Anlayışı ve Siyasal Sistemler. Ankara: Barış Platin Kitabevi.
- Dedeoğlu, S. ve Gökmen, Ç. E. (2011). Göç ve Sosyal Dışlanma Türkiye'de Yabancı Göçmen Kadınlar, Ankara: Efil Yayınevi.
- Emini, F. T. (2018). Göç Sonrası Sorunların Çözümünde Sivil Toplum Stratejisi. Bursa: Ekin Yayınevi, Mart.
- Emini, F. T. (2013). Sivil Toplum Kuruluşlarının Politika Belirleme Sürecindeki Rolü: TÜSİAD Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, 43-56.
- Erder, S. (2011). İstanbul'a Bir Kent Kondu Ümraniye. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Faist, T. (2003). Uluslararası Göç ve Uluslararası Toplumsal Alanlar (Çev.: Azat Zana Gündoğan ve Can Nacar). İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Garkisch, M., Heidingsfelder, J. and Beckmann, M. (2017). Third sector organizations and migration: A systematic literature review on the contribution of third sector organizations in view of flight, migration and refugee crises. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 28 (5), 1839-1880.
- Gayırnal, A. ve Gündoğmuş, B. (2021). Almanya'da Yaşayan Türkiyeli Göçmen Kadınların Kimlik Değişimlerine Yönelik Bir Alan Araştırması. *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 189-222.
- Gezici H. S. ve Şahinoğlu M. C. (2021). Sivil Toplum ve Demokrasi. Çağdaş Siyasal Akımlar kitabı içinde, (Ed: Yusuf Sayın), Ankara: Nobel Yayınevi, 331-351.

- Giddens, A. (2012). Sosyoloji (Çev.: Hüseyin Özel vd.). İstanbul: Kırmızı Yayınları, 1. Baskı, Eylül.
- Günay, Ü. (2003). Göç, Din ve Değişme: Batı Avrupa'daki Türk İşçileri Örneği. *Bilimname*, 2003/3, 35-64.
- Gündoğmuş, B. ve Arpacı, I. (2019). Almanya'da Türkiyeli Göçmenlerin Entegrasyon Sürecinde Avrupa Milli Görüş'ün Rolü. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 133-173.
- Gündüz, A. Y. ve Kaya, M. (2014). Küresel Dünyada Sivil Toplum Kuruluşlarının Ekonomik Kalkınmadaki Rollerine Üzerine Bir Değerlendirme. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 6(10), 130-169.
- Güngör, V. (2005). Bizimkilerin Pedagojisi: Göç, Kültür, Kimlik Hollandalı Türkler. Ankara: Liman Yayınları.
- İrdam, E. (2013). Networking Among Turkish-Speaking Migrants in London: The Benefits and Drawbacks of Social Capital. Dissertation for the Degree of MPhil in Modern Society and Global Transformations, Cambridge: University of Cambridge.
- Kara, P. ve Korkut, R. (2010). Türkiye'de Göç, İltica ve Mülteciler. *Türk İdare Dergisi*, (467), 153-162.
- Keyman, E. F. (2022). Sosyal Bilimler Ansiklopedisi. Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, TÜBİTAK Bilim Yayınları. <https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/goc>
- Klein, K. (2011). İkinci Kuşak Göçmenlerin Öğrenim Biyografileri Sürecinde Kaynak Oluşturan Sosyal Sermaye. Göç ve Kültürel Sermaye, Türkiye, Almanya, Kanada ve Büyük Britanya'da Yüksek Vasıflı Göçmenler kitabı içinde, (Ed.: Arnd-Michael Nohl, Karin Schittenhelm, Oliver Schmidtke ve Anja Weib), (Çev.: Türkis Noyan), İstanbul: Kitap Yayınevi, 388-404.
- Kuruçila, A. (2015). Non-Governmental Organisations (NGOs): Issues of Terminology and Definitions. *Rajagiri Journal of Social Development*, 7 (1), 20-29.
- Kutlu Ö., Gezici H. S. ve Özkan Z. (2016). Kendi Gözleriyle STK'ların Yapısal ve İşlevsel Sorunları. Yerelleşme / Merkezileşme Tartışmaları 9. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı içinde, 7-9 Mayıs 2015, Ankara: TODAİE, 649-660.
- Lewis, D. (2010). "Nongovernmental Organizations, Definition and History." In: International Encyclopedia of Civil Society, (Eds.: Helmut K. Anheier and Stefan Toepler), New York: Springer, 1056-1062.
- Nasirova, A. (2014). Şartlı Mültecilerin Yerel Halka Yönelik Görüşleri: Afyonkarahisar Örneği. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Nimer, M. (2019). Türkiye'deki Suriyeli Mültecilerin Türkçe Dil Eğitimi Deneyimleri ve Kurumsal Yapılar. İstanbul Politikalar Merkezi-Sabancı Üniversitesi-Stiftung Mercator Girişimi. <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/72662>
- Nohl, A. M, Ofner, U. S. ve Thomsen, S. (2011). Yeşil Kart Ötesindeki Karmaşık Yollar, Almanya Dışında Eğitim Görmüş Yüksek Vasıflı Göçmenlerin Durumu: Resmen Eşit Haklara Sahip Olarak İşgücü Piyasasına Giriş. Göç ve Kültürel Sermaye, Türkiye, Almanya, Kanada ve Büyük Britanya'da Yüksek Vasıflı Göçmenler kitabı içinde, (Ed.: Arnd-Michael Nohl, Karin Schittenhelm, Oliver Schmidtke ve Anja Weib), (Çev.: Türkis Noyan), İstanbul: Kitap Yayınevi, 95-117.
- Özdemir, S. (2004). "Kar Gütmeyen Kuruluşlar" (KGK) ve Sosyal Refah'ın Sağlanmasında Artan Rolü. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 48, 129-161.
- Özer, M. H. (2008). Günümüz İtibariyle Sivil Toplum Kuruluşlarının İktisadi ve Sosyal Fonksiyonları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (26), 86-97.

- Öztürk, M. ve Şahin, L. (2008). Küreselleşme Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye'deki Durumu. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 54, 3-29.
- Piacentini, T. (2015). Missing from the Picture? Migrant and Refugee Community Organizations' Responses to Poverty and Destitution in Glasgow. *Community Development Journal*, 50(3), 433-447.
- Pusch, B. (2010). İstenen ve İstenmeyen Konuklar: Türkiye'deki Yabancıların İş Hukuku Karşısındaki Durumu. Türkiye'ye Uluslararası Göç, Toplumsal Koşullar - Bireysel Yaşamlar kitabı içinde, (Ed.: Barbara Pusch ve Tomas Wilkoszewski), (Çev.: Mutlu Çomak Özbatur), İstanbul: Kitap Yayınevi, 75-89.
- Saha, A. (2019). Vulnerability and Vulnerable Groups of People. *The Palgrave Encyclopedia of Global Security Studies*, 3(2), 1-7.
- Schittenhelm K. ve Hadzidimitriado, E. (2011). Almanya ve Büyük Britanya'da Göçmenlerin İkinci Kuşağından Yüksek Vasıflılar. Göç ve Kültürel Sermaye, Türkiye, Almanya, Kanada ve Büyük Britanya'da Yüksek Vasıflı Göçmenler kitabı içinde, (Ed.: Arnd-Michael Nohl, Karin Schittenhelm, Oliver Schmidke ve Anja Weib), (Çev.: Türki Noyan), İstanbul: Kitap Yayınevi, 427-444.
- Schiefer, D., ve Van der Noll, J. (2017). The Essentials of Social Cohesion: A Literature Review. *Social Indicators Research*, 132(2), 579-603.
- Şavlı, Z. T. (2014). Sivil Toplum Analizi ve TR83 Bölgesi Sivil Toplum Geliştirme Stratejisi. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. I. Baskı, No: Araştırma / 18, Nisan. <https://oka.ka.gov.tr/assets/upload/dosyalar/sivil-toplum-stratejisi.pdf>
- Şemşit, S. (2018). Avrupa Birliği Politikaları Bağlamında Uluslararası Göç Olgusu ve Türleri: Kavramsal Bakış. *Yönetim ve Ekonomi*, 25(1), 269-289.
- Tomanbay, İ. (2013). Uluslararası Göç, Sığınma ve İnsan Kaçakçılığı/Ticareti Sorunları ve Sosyal Çalışma. Sosyal Politika ve Kamu Yönetimi Bileşenleriyle Sosyal Hizmet Temelleri ve Uygulama Alanları kitabı içinde, (Ed.: Hakan Acar, Nilüfer Negiz, Elvettin Akman), Ankara: Maya Akademi Yayınları, 299-327.
- Topçu, E. (2017). Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitime Kazandırılma Süreci: Geçici Eğitim Merkezleri. Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar kitabı içinde, (Ed.: Coşkun Taştan, Ayşe Çolpan Kavuncu), Ankara: Polis Akademisi Yayınları, 1. Baskı, 11-25.
- Ulutaş, D. ve Attepe Özden, S. (2021). Türkiye'de Düzensiz Göç Alanında Çalışan STK'ların Rollerinin Profesyonellerin Gözünden İncelenmesi. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 21 (1), 40-67.
- Uzman, N. (2018). Türkiye'nin Mülteci ve Muhacir Politikaları. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Ünalın, T. (1998). Türkiye'de İç Göçe İlişkin Veri Kaynaklarının Değerlendirilmesi. Türkiye'de İç Göç Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri Konferansı kitabı içinde, (Ed.: Ahmet İçduygu, İbrahim Sirkeci, İsmail Aydıngün), İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, 91-103.
- Werker, E. and Ahmed, F. Z. (2008). What Do Nongovernmental Organizations Do?. *Journal of Economic Perspectives*. 22(2), 73-92.
- Yavuz, S. (2013). Göç, Entegrasyon ve Din: Avrupa'da Yaşayan Türkler Bağlamında Bir Değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(26), 610-623.
- Yıldız, A. (2022). Sosyal Bilimler Ansiklopedisi. Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, TÜBİTAK Bilim Yayınları. <https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/gocmen>
- Yükseker, D. ve Brewer, K. T. (2010). İstanbul'daki Afrikalı Göçme ve Sığınmacıların Yaşam Koşulları. Türkiye'ye Uluslararası Göç, Toplumsal Koşullar - Bireysel Yaşamlar kitabı içinde, (Ed.: Barbara Pusch ve Tomas Wilkoszewski), (Çev.: Mutlu Çomak Özbatur), İstanbul: Kitap Yayınevi, 297-320.

- Birleşmiş Milletler. (1951). Convention Relating to The Status of Refugees. <https://www.ohchr.org/sites/default/files/refugees.pdf>
- TDK. (2023). Türk Dil Kurumu Sözlüğü. <https://sozluk.gov.tr/>
- Uluslararası Göç Örgütü. (2013). Göç Terimleri Sözlüğü. İkinci Baskı, No: 31. https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf
- 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi. <https://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/1951-Cenevre-Sozlesmesi-1.pdf>
- European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. (2023). Türkiye - Introduction. https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/turkiye_en
- Hayatsür. (2023). Mülteci ve Göçmen Çocuklara Türkçe Dil Eğitimi. <http://hayatsur.org/projeler/multeci-ve-gocmen-cocuklara-turkce-dil-egitimi>
- World Bank. (2012). Guidelines for Assessing the Impacts and Costs of Forced Displacement. World Bank, Washington DC. <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/e6fd1e82-6723-5ae7-a634-45064af448ba/content>